

Kirkko ja kaupunki -median ja Helsingin seurakuntayhtymän mediayhteistyö 2023-2026

Yhteinen kirkkovaltuusto 15.06.2023 § 59
408/00.01.01/2023

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkovaltuusto päättää

- 1) merkitä tiedoksi Kirkko ja kaupunki johtokunnan hyväksymän tulevaisuussuunnitelman vuosille 2023-2026
- 2) merkitä tiedoksi Jouluradion strategia 2023-2026
- 3), että Helsingin seurakuntayhtymä tilaa osaltaan 17 Kirkko ja kaupunki -printtilehteä vuonna 2024. Paino- ja jakelukulut 17 lehden osalta ovat yhteensä 1 654 950 euroa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätöshistoria

Yhteinen kirkkoneuvosto 04.05.2023 § 150

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää

- 1) merkitä tiedoksi Kirkko ja kaupunki johtokunnan hyväksymän tulevaisuussuunnitelman vuosille 2023-2026
- 2) merkitä tiedoksi Jouluradion strategia 2023-2026
- 3), että Helsingin seurakuntayhtymä tilaa osaltaan 17 Kirkko ja kaupunki -printtilehteä vuonna 2024. Paino- ja jakelukulut 17 lehden osalta ovat yhteensä 1 654 950 euroa.

Käsittely

Juha Rintamäki selosti asiaa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Kirkko ja kaupungin johtokunta 29.03.2023

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Kirkko ja kaupungin johtokunta

1. hyväksyy Kirkko ja kaupungin tulevaisuussuunnitelman.
2. lähettää tulevaisuussuunnitelman tiedoksi Espoon, Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymille sekä Kauniaisten suomalaiselle seurakunnalle.
3. esittää, että Kirkko ja kaupungin tekemistä jatketaan vuodet 2024–2025 nykyisellä ilmestymistiheydellä eli lehteä tehdään 17– 20 numeroa vuodessa. Seurakunnat voivat yhteisen mediatoimituksen sopimuksen mukaisesti omilla alueillaan päättää numeromäärästä.
- 4., että Espoon, Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymät sekä Kauniaisten suomalainen seurakunta varaavat vuosille 2024 ja 2025 tarvittavan lisämäärärahan paino- ja jakelukulujen kattamiseen.
5. Päätoimittaja valmistelee yhteisen mediatoimituksen johtokunnalle vuoden 2025 helmi- tai maaliskuun kokoukseen seuraavan suunnitelman. Sen pohjalta päätetään,

jatketaanko nykyisellä ilmestymistiheydellä vielä vuosi 2026 vai siirrytäänkö harvemmin, esimerkiksi kerran kuussa ilmestyvään lehteen.

Selostus

Sopimuksessa pääkaupunkiseudun yhteisestä mediatoimituksesta todetaan, että päätoimittaja valmistele ja johtokunta käsittelee kahden vuoden välein maaliskuun loppuun mennessä suunnitelman seuraavalle neljälle vuodelle. Suunnitelma sisältää kuvauksen median toteuttamisesta ja kehityssuunnista, henkilöstöstä ja taloudesta. Suunnitelma tulee hyväksyttävä osapuolten toimivaltaisissa hallintoelimissä. Toisessa kohdassa sopimusta todetaan, että johtokunta laatii kahden vuoden välein taloussuunnittelun yhteydessä maaliskuun loppuun mennessä esityksen julkaisujen laajuudesta sekä kustannusten jaosta. Tällöin otetaan huomioon tutkimukset yhteisen median käytöstä sekä sen tuottojen kehityksestä, kustannustaso, pääkaupunkiseudun väestökehitys ja seurakuntayhtymien jäsen- ja talouskehitys. Nämä kaksi suunnitelmaa yhdistyvät nyt tässä suunnitelmassa, joka kattaa vuodet 2023–2026.

Vt. päätoimittaja Pauli Juusela käynnisti toimituksen johtoryhmän eli Tuure Hurmeen, Heli Kulmavuoren ja Ulla Lötjösen kanssa suunnitelman teon joulukuussa 2022. Suunnitelmaa on valmisteltu yhteistyössä seurakuntayhtymien viestintöjen kanssa. Näkemyksiä ja palautetta on pyydetty ja saatu kokonaiskirkollisen viestintähankkeen hankejohtajalta Sami Kallioiselta. Ulkopuolisena konsulttina on ollut 25 vuotta media- ja viestintäalalla toiminut Marja Honkakorpi Fugu Media Oy:stä.

Tulevaisuussuunnitelmaa on käsitelty yhteisen mediatoimituksen johtokunnan iltakoulussa 28.2.2023. Iltakoulussa tuotiin esille ideoita, joita voidaan tarkemmin miettiä tulevien vuosien aikana, kuten esimerkiksi ehdotukset äidinkieleltään muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten huomioon ottamisesta median sisällöissä. Kirkko ja kaupunki median rooli nähtiin tärkeänä ja nostettiin esille, että media on keskeinen kontaktikanava asukkaisiin. Säästöideoitakin esitettiin. Ne ovat linjassa suunnitelman kanssa, sillä siellä todetaan esimerkiksi se, että yhteistyötä eri seurakuntalehtien kesken kannattaa kehittää.

Kirkko ja kaupungin tulevaisuuteen liittyy monia asioita, joista on pakko päättää jo kevään aikana. Näitä ovat esimerkiksi tietyt kilpailutukset, joista suurin on lehden painatuksen kilpailutus, joka pitää käynnistää viimeistään syksyllä. Sitä varten on tiedettävä, montako numeroa tehdään. Asiaan toki vaikuttaa myös voimassa oleva jakelusopimus Postin kanssa. Se lähtee siitä, että lehteä tehdään suunnilleen nykyisellä ilmestymistiheydellä.

Nelivuotissuunnitelma on laaja ja siihen sisältyy liitteitä. Kirkko ja kaupungin johtokunta on kokouksessaan 29.3.2023 hyväksynyt tässä esiteltävän tulevaisuussuunnitelman.

Median tehtävät ja seurakuntien strategiat

Median tarkoitus, tehtävä ja linja on määritelty sopimuksessa. Mediaa tehdään sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja nuo tavoitteet ovat linjassa seurakuntayhtymien ja Kauniaisten suomalaisen seurakunnan strategioiden kanssa. Strategioilla on suoraa vaikutusta Kirkko ja kaupunki -median ratkaisuihin ja painotuksiin. Esimerkiksi Vantaan strategiatyöskentely on vaikuttanut Kirkko ja kaupungissa niin, että mediassa on lisätty kuolemaan liittyvien aiheiden käsittelyä, koska ne ovat lukijoille tärkeitä, ja nostettu entistä aktiivisemmin esiin luontoteemoja. Jälkimmäinen on noussut vahvasti esiin myös Espoosta. Kirkko Helsingissä lupaa pitää ovet aina auki ja kohdata jokaisen ihmisen ainutlaatuisena Jumalan luomana ihmisenä. Helsingin strategian mukaan seurakunnat auttavat hädässä olevia, puolustavat tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, oikeudenmukaisuutta ja luontoa. Kun seurakunnat näin toimivat, se näkyy yhteisessä mediassa.

Kirkko ja kaupunki -media on seurakuntien tavoittavin kontaktiväline

Kirkko ja kaupungin printtilehdestä tehtyjen lukemistutkimusten viesti on selvä: lehti tunnetaan ja sitä luetaan. Keväällä 2022 tehty tutkimus perustui 1513 vastaukseen. Vuoteen 2021 verrattuna lehden tunteminen oli sen mukaan lisääntynyt, samoin lehden lukeminen – yli 70 prosenttia lehden saajista vähintäänkin selailee lehden. Monivalintatehtävissä, jossa sai kuvata Kirkko ja kaupungin merkitystä itselle, 40 prosenttia vastasi, että lehti on tärkeä tietolähde seurakunnan tapahtumista. Vastaajista 28 prosenttia sanoi, että lehti on ainoa tai lähes ainoa side seurakuntaan eli lehti on jäsenpidon kannalta olennaisen tärkeä väline seurakunnille. Myös seurakuntien mielikuvatutkimusten mukaan Kirkko ja kaupunki on keskeinen tai jopa keskeisin väline ihmisten tavoittamiseen. Se tavoittaa runsaasti myös kirkkoon kuulumattomia.

Kirkkojakaupunki.fi-sivustolla vierailee keskimäärin noin 50 000 eri kävijää yhden viikon aikana. Verkkosivusto tavoittaa aktiivisia seurakuntalaisia, mutta myös esimerkiksi heitä, jotka eivät kuulu mihinkään uskonnolliseen yhteisöön (34 % pääkaupunkiseutulaisista verkkokävijöistä on tällaisia) sekä heitä, jotka eivät osallistu ikinä mitenkään muuten seurakunnan toimintaan (26 % pk-seutulaisista verkkokävijöistä on tällaisia). Sivusto tavoittaa myös nuoria aikuisia: 27 prosenttia kävijöistä on 16–34-vuotiaita.

Verkkosivusto kirkkojakaupunki.fi on kuitenkin vain yksi pala isosta verkkovaikuttamisen kokonaisuudesta. Sivuston lisäksi Kirkko ja kaupunki tekee sisältöä ja tavoittaa ihmisiä sosiaalisessa mediassa ja muilla sisältöalustoilla (Facebook, TikTok, Instagram, Twitter, YouTube, Podcast-julkaisualustat, uutiskirje, tekstiviestipalvelu). Sisältöä muotoillaan ja tuotetaan siis erikseen moniin eri kanaviin.

Kansalliseen radiotutkimuksen mukaan Jouluradio tavoitti joulukuussa lähes 958 000 viikkokuuntelijaa. Jouluradio oli valtakunnallisesti kolmanneksi tavoittavin kanava kaikissa ikäryhmissä. Se oli myös radiokanavien ykkönen 9–24-vuotiaiden viikkotavoittavuudessa valtakunnallisesti ja 24–54-vuotiaiden parissa pääkaupunkiseudulla.

Henkilökunta ja taloustilanne

Uusi sopimus yhteisestä mediatoimituksesta hyväksyttiin keväällä 2020. Yhteisen mediatoimituksen henkilökunta on sen jälkeen supistunut. Täyttämättä on jätetty uutistoimittajan ja julkaisupäällikön tehtävät. Kirkko ja kaupungin oman toimituksen koko on päätoimittaja ja 20 henkeä. Median assistentti on yhteinen Helsingin seurakuntayhtymän viestinnän kanssa. Yksi toimituksesta on osa-aikainen. Henkilöstö on mitoitettu medialle asetettuihin runsaisiin tehtäviin, printin kolmeen alueversioon ja monimedialliseen työskentelyyn. Henkilöstön tehtävät ja toimituksen työprosessi on kuvattu suunnitelmassa ja sen liitteissä. Tulevina vuosina henkilöstön määrä vähenee eläköitymisten kautta. Henkilökunnan koko on sidoksissa printin ilmestymistiheyteen. Nykyinen malli vaatii isomman henkilökunnan kuin harvemmin ilmestyvä printti.

Yhteisen mediatoimituksen taloudelle on asetettu pääkaupunkiseudun seurakuntien sopimuksessa tiukat raamit. Sopimuksessa todetaan: ”Tämänhetkisen arvion mukaan kustannussäästön tarve vuosien 2021–2024 aikana tulee olemaan noin 300 000 euroa ja vuosina 2025–2029 varaudutaan vähentämään yhteensä n. 220000–450000 euroa.” Tämä koskee median niin sanottuja kiinteitä kuluja eli muita kuin painatuksesta ja jakelusta aiheutuvia kustannuksia, jotka on sovittu laskutettavan toteutuneiden kulujen mukaan.

Asetettu säästötavoite on johtanut siihen, että yhteinen mediatoimitus on karsinut kiinteitä kulujaan, vaikka tämä ei viime vuosien kriisit ja nousevat kustannukset huomioon ottaen ole ollut helppoa. Sopimusta tehtäessä maailma oli toisenlainen.

Osa median toiminnoista on yhden tai kahden henkilön varassa. Ongelmallista Kirkko ja kaupunki -median taloustilanteen kannalta on se, että jäljellä oleva säästötavoite vuodelle 2024 on todella iso. Kiinteisiin kuluihin ei lasketa paino- ja jakelukustannuksia, jotka laskutetaan toteutuneen mukaan. Niistä vähennetään lisäksi ilmoitusmyynnin tuottoarvio ja Jouluradion tuotot muun Suomen seurakunnista. Kun säästötavoite on noin 300 000 euroa, vuoden 2024 kehysten kiinteiden kulujen pitäisi olla 1 898 822 euroa tai ainakin hyvin lähellä sitä. Tämä merkitsee 151 000 euron leikkausta budjettiin. Toimituksen toimintaedellytykset ovat säästötavoitteen toteuttamisen jälkeen heikommät kuin nyt.

Seurakuntien kannalta oleellisia ovat myös paino- ja jakelukustannukset. Niihin on budjetissa varattu nyt noin 2,8 miljoonaa euroa. Jakelukustannukset pysyvät Postin kanssa tehdyn uuden sopimuksen mukaan lehden budjetin mukaisina: korotus oli aiempaan hintaan aluksi 3,45 prosenttia ja jälkimmäiset puoli vuotta 16 prosenttia. Seuraava hinnankorotus on mahdollinen aikaisintaan vuoden 2024 alusta ja sen on perustuttava yhdessä sovittuihin todellisiin kustannustekijöihin. Painatus on tarkoitus kilpailuttaa viimeistään syksyllä 2023. Se, miten hyvin budjetti pysyy painokulujen osalta ennakoidussa, riippuu paperin hintakehityksestä ja painon palkankorotuksista. Paperin hintaan vaikuttaa niin Ukrainan sota kuin sanomalehtipaperin tuotannon väheneminen.

Jakelun ja painopaperin hinnannousujen vuoksi Kirkko ja kaupungin numeroita karsittiin tälle vuodelle 20 numerosta 18 numeroon. Tämä aiheuttaa lehden ilmestymiseen taukoja, jotka vaikuttavat seurakuntien tapahtumailmoittelua. Myös uuden jakelusopimuksen kannalta tämä on ongelmallista, sillä palvelukuvausliitteen mukaan lehti ilmestyy 20–22 kertaa vuodessa. Muun muassa näistä syistä olisi parempi, että lehti voisi ilmestyä 20 kertaa vuodessa. Tämä vaatisi kuitenkin noin 330 000 euron lisäystä paino- ja jakelukuluihin verrattuna 18 kertaa vuodessa ilmestyvään lehteen. Seurakunnat voivat yhteisen mediatoimituksen sopimuksen mukaan alueillaan myös harkita sitä, haluavatko ne 17, 18, 19 vai 20 numeroa.

Jos Kirkko ja kaupungin printtilehti muutetaan 12 kertaa vuodessa ilmestyväksi, lehden jakelu- ja painokulut todennäköisesti laskevat. Postin jakeluhintaan vaikuttaa kuitenkin ilmestymistiheys eli volyyymihiyöty, joten jakelukustannusten lasku ei ole varmaa eikä ainakaan suoraan verrannollinen numeroiden määrän vähenemiseen. Aikakauslehtipaperi on kallista, joten jos halutaan laskea paperista aiheutuvia kuluja, kannattaa valita sanomalehtipaperi, joka on nykyistä laadullisesti parempi. Todelliset kustannukset ja saavutettu säästö selviävät vain kilpailuttamalla. Median verkkosivujen ja someläsnäolon lisäämiseen pitäisi tässä vaihtoehdossa käyttää nykyistä enemmän resursseja.

Kustannusarviointia

Vuodesta 2022 alkaen mediatoimituksen kustannukset ovat jakautuneet niin, että kiinteät kulut jakautuvat jäsenmäärän suhteessa, ja paino- ja jakelukulut toteutuneen mukaan. Ilmoitusmyynnin ja jouluradion tuotot on kohdistettu kiinteisiin kuluihin ja vähennetty kiinteiden kulujen laskusta.

Vuoden 2023 ilmoitusmyynnin tuotoksi on arvioitu budjetissa 350 000 euroa ja Jouluradion tuotoiksi 130 000 euroa. Ilmoitustuoton saavuttamista kuitenkin vaikeuttaa se, että lehteä tehdään kaksi numeroa vähemmän kuin vuonna 2022. Jos tuotto jää tavoitteesta, toimituksen talous heikkenee ilman, että sitä mitenkään kompensoidaan. Jouluradion tuottojen kasvattamiseksi on mietitty keinoja Jouluradion tulevaisuussuunnitelmassa.

Vuoden 2024 kehys on tässä asetettu sopimuksessa asetetun tavoitteen mukaiseksi. Vertailukohdaksi sopimusta tehtäessä asetettiin vuoden 2020 talousarvion kiinteät kulut, jotka olivat 2 198 822 euroa. Kuluvan vuoden kiinteät kulut ovat 2 049 933 euroa. Kun säästötavoite on noin 300 000 euroa, vuoden 2024 talousarvion kiinteiden kulujen pitäisi olla 1 898 822 euroa. Tämä merkitsee 150 111 euron leikkausta toimituksen ensi vuoden budjettiin. Tämä tehdään niin, että

julkaisupäällikön tehtävää ei täytetä. Uutispäällikön paikka on niin ikään tarkoitus jättää täyttämättä. Syksyllä 2023 selviää myös, jääkö yksi toimittajan paikka täyttämättä. Myös eläköitymisiä on tulossa, viimeistään vuonna 2025. Muita kuluja vähentää ainakin kauppakeskus Redin tiloista luopuminen. Osin jouduttaneen turvautumaan säästöihin.

Vuoden 2025 jälkeiset lisäsäästöt eivät onnistu nykyisellä ilmestymistiheydellä. Vaikka oman toimituksen väki vähenee, korvaavat jutut pitää hankkia avustajilta eli sillä puolella menot kasvavat. Tyhjäksi ei sivuja voida jättää. Kirjoittavien toimittajien määrä suhteessa median vuotuisen sivumäärään ja verkkoon tehtävään sisältöön on vuodet 2024–2025 minimissä. Jo nyt tilanne aiheuttaa vaikeuksia tuotannossa ja verkossa julkaistavien aineistojen määrä vähenee.

Isompi muutos vaatisi siirtymistä kuukausilehteen, mikä puolestaan edellyttää kokonaan uuden lehtikonseptin huolellista suunnittelua ja verkkoläsnäolon tehostamista. Jos johtokunta ja seurakunnat eivät toisin päättä, kiinteiden kulujen osuus on tuo 1 898 822 eli täsmälleen sopimuksessa vuodelle 2024 asetetun tavoitteen mukainen. Toimituksen tilannetta totta kai helpottaisi, jos tästä voitaisiin edes hieman tinkiä, sillä vuoden 2025 puolella ollaan joka tapauksessa tavoitteessa. Uusi palkkaratkaisu ja iso inflaatio eivät helpota tavoitteeseen pääsyä. Näitä asioita ei sopimusta tehdessä voitu ennakoita. Tilannetta hankaloittaa se, että toimituksen perustyökalu, toimitusjärjestelmä pitää kilpailuttaa ja lopputuloksena voi olla myös järjestelmän kulujen nousu. Jos työn kannalta pakollinen tekninen järjestelmä nostaa merkittävästi kuluja, tästä voidaan joutua tekemään ensi vuoden aikana lisätalousarvioesitys. Kilpailutuksen tulos selviää elokuussa eli se on tiedossa, kun budjettia lähdetään rakentamaan.

Paino- ja jakelukustannusten suuri nousu paperin hinnankorotusten ja jakelun kilpailutuksen jälkeen johti muun muassa siihen, että kuluvalle vuodelle päätettiin tehdä vain 18 lehteä normaalin 20 lehden sijaan. Tämän lisäksi mediatoimituksen säästöistä päätettiin kompensoida seurakuntien paino- ja jakelukuluja, vaikka ne pitäisi jakaa todellisten kustannusten mukaisesti. Tavalla, jonka selvittäminen on vielä kesken, säästöistä pitäisi tänä vuonna ottaa 150 000 euroa, joka on noin yhden numeron hinta. Mediatoimituksella ei ole jäljellä sellaisia säästöjä, jolla tätä käytäntöä voitaisiin pysyvästi jatkaa, vaan paino- ja jakelukuluihin pitää varata riittävästi rahaa.

Tämänhetkisillä tiedossa olevilla Postin ja painatuksen hinnoilla nykyisten 18 numeron painokulut ovat 839 000 euroa ja jakelukulut 2 094 000 euroa eli yhteensä 2 933 000 euroa. Tilanteeseen vaikuttaa toki painokilpailun lopputulos. Tämän vuoden talousarviossa paino- ja jakelukuluihin on varattu 2 790 552 euroa eli niihin tarvittaisiin lisää rahaa 179 448 euroa. Mikäli lehtiä tehdään ensi vuonna 18 numeroa kiinteät kulut ja paino- ja jakelukulut ovat yhteensä 4 868 822 euroa. Tästä summasta Helsingin osuus on 2 754 371 euroa, Espoon osuus 1 185 905 euroa, Vantaan 896 879 euroa ja Kauniaisten 31 667 euroa. Jos halutaan palata aiempaan normaaliin eli 20 numeroon, rahaa paino- ja jakelukuluihin tarvittaisiin yhteensä 3 256 000 euroa, ja siihen päälle varausta hinnannousuun eli tuolloin kokonaissumma olisi 3 300 000 euroa. Tämä olisi toki viestinnällisesti, seurakuntien tapahtumaviestinnän, kontaktien ja lukijoiden kannalta perusteltua. Rahaa paino- ja jakelukuluihin tarvittaisiin siis 330 000 euroa enemmän kuin 18 lehden vaihtoehdossa. Kun kiinteät kulut ovat samat, kokonaissummat olisivat tällöin: Helsinki 2 949 071, Espoo 1 261 475, Vantaa 954 629 ja Kauniainen 33 647 euroa. Yksi mahdollisuus on myös tehdä 19 lehteä, joka aiheuttaisi vähemmän lisäkuluja, mutta tukisi hieman paremmin seurakuntien viestintää. Lisäys olisi tällöin 165 000 eli rahaa tarvittaisiin 3 135 000 euroa. Kokonaissummat mukaan lukien kiinteät kulut olisivat tässä tapauksessa kaupungeittain: Helsinki 2 851 721 euroa, Espoo 1 223 690 euroa, Vantaa 925 754 euroa ja Kauniainen 32 675 euroa.

Seurakunnat voivat yhteistä mediatoimitusta koskevan sopimuksen mukaan itse päättää, minkä verran numeroita ne alueelleen valitsevat. Ottaen huomioon Postin kanssa tehty sopimus ja seurakuntien viestinnälliset tarpeet 18 numeroa on monella

tavalla perusteltu minimi. Jos joku mukanaolevista seurakuntayhtymistä haluaa esimerkiksi 19 tai 20 numeroa, ne voivat halutessaan myös itse varata omaan talousarvioonsa yhdessä määriteltä kehystä suuremman summan paino- ja jakelukuluihin. Myös pienempi määrä numeroita on mahdollinen, mutta siis ongelmallinen jakelusopimuksen kannalta.

Verrattuna keväällä 2022 asetettuun vuoden 2023 talousarviokehykseen, joka oli 4 569 000 euroa, vuoden 2024 kehys on 299 822 euroa suurempi. Tällöin numeromäärä on siis 18. Hintatason nousu johtuu yksin paino- ja jakelumenoista. Mediatoimituksen kiinteät kulut sen sijaan laskevat tasolle, joka sopimuksessa asetettiin vuoden 2024 tavoitteeksi. Jos halutaan tehdä 20 numeroa, kehystä pitää nostaa tästä 330 000 eurolla. Jos taas päädytään tekemään 19 lehteä, nostotarve on 165 000 euroa. Helsingin osuus tästä on painolaskujen prosenttiosuuksien perusteella 97 350 euroa, Espoon 37 685, Kauniaisten 1090 euroa ja Vantaan 28 875 euroa. Kiinteät kulut eivät nouse.

Lopulliseen, toteutuvaan painos- ja jakelumäärään vaikuttaa pääkaupunkiseudun ja seurakuntien väestökehitys. Kovin suuria muutoksia tässä ei kuitenkaan vuoden tai kahden aikana tapahdu. Kirkko ja kaupungin tulevaisuus suunnitelmassa vuosille 2023–2026 esitetään, että vuodet 2024 ja 2025 olisivat nykyiselle ilmestymistiheydelle aikalisävuosia. Ne on tarkoitus käyttää harvemmin ilmestyvän printtilehden konseptin suunnitteluun ja digitaalisen strategian laatimiseen. Jos halutaan, myös vuosi 2026 voi olla vielä tällainen optiovuosi. Tämä vaatisi kuitenkin seurakuntien taloustilanteen huomattavaa paranemista. Tästä voidaan päättää johtokunnassa erikseen vuoden 2025 alussa.

Jos siirrytään harvemmin ilmestyvään lehteen, pitää jakelusopimus todennäköisesti kilpailuttaa uudelleen. Tulevassa painokilpailussa tämä voidaan ottaa huomioon kilpailutusehdoissa. Ensi vuoden kehysten perusajatus on siis varmistaa edellytykset sille, että mediaa voidaan tehdä nykyisellä, vähintään 18 numeron ilmestymistiheydellä seuraavat kaksi vuotta. Ilman paino- ja jakelumäärärahojen lisäystä tämä ei onnistu. Jos seurakunnat eivät ole valmiita tarvittavaan tilapäiseen menolisäykseen, numeromäärää pitää leikata 1–2 numerolla.

Kirkko ja kaupungin merkitys seurakuntien nykyiselle tapahtumaviestinnälle on keskeinen eikä sitä voi helposti korvata.

Helsingin seurakuntayhtymän talousratkaisut Kirkko ja kaupungin osalta

Helsingin seurakuntayhtymän määrittämä vuoden kehys 2024 mediatoimituksen kustannuksille on 2 468 466 euroa. Helsingin osuuden mediatoimituksen kiinteistä kuluista on arvioitu olevan 1 002 071 euroa. 15 lehden paino- ja jakelukulut maksaisivat Helsingille 1 460 250 euroa, jolloin Helsingin kokonaiskustannus olisi 2 462 321 euroa, eli lähes annetun kehysten suuruinen. Näin ollen Helsingin seurakuntayhtymä pysyy omassa vuoden 2024 kehyksessään vain, jos Kirkko ja kaupunki -lehteä tilataan enintään 15 kappaletta vuonna 2024.

Helsingin seurakuntayhtymällä on kertyneitä mediatoimituksen säästöjä vuoden 2022 lopussa yhteensä 433 655 euroa. Tästä on kuitenkin budjetoitu käytettäväksi vuonna 2023 yhteensä 256 188 euroa. Näin ollen vuoden 2023 lopussa säästöjä on jäljellä 177 467 euroa.

Yhden lisälehdet kustannus on 97 350 euroa.

Mikäli Helsingin seurakuntayhtymä tilaisi vuonna 2024 16 lehteä, ylitettäisiin vuoden 2024 talousarviokehys 91 205 eurolla, mutta ylitys saataisiin katettua edellisvuosien säästöillä.

Mikäli Helsingin seurakuntayhtymä tilaa vuonna 2024 17 lehteä, muodostuu Helsingin kokonaiskustannukseksi 2 657 021 euroa, jolloin ylitystä kehukseen nähden syntyy 188 555 euroa.

Edellisvuosien säästöjen käytön jälkeen 17 lehden tilaus tarkoittaa Helsingin seurakuntayhtymässä 11 088 euron lisätalousarviotarvetta. Ylitys pyritään kuitenkin saamaan katettua säästötoimenpiteillä Kirkko ja kaupunki -yhteistyössä.

Kolme vaihtoehtoa median kehittämiseksi

Kun mietitään Kirkko ja kaupunki -median ja yhteisen mediatoimituksen tulevaisuutta, on otettava huomioon edellä mainitut tiedot: medialle asetetut tehtävät ja seurakuntien strategiset tavoitteet, tutkimustiedot Kirkko ja kaupungin printin ja verkon sekä Jouluradion tavoittavuudesta ja merkityksestä sekä seurakuntien ja median taloustilanne. Suunnitelmassa arvioidaan kolmea erilaista vaihtoehtoa printtilehdestä. Kaikissa vaihtoehdoissa on pystyttävä panostamaan myös digimedian kehittämiseen.

Noin 20 kertaa vuodessa ilmestyvä printtilehti on journalistisesti ja seurakuntien viestinnän kannalta paras vaihtoehto. Nykyisellä frekvenssillä ilmestyvässä lehdessä on tilaa käsitellä monipuolisesti lehden tehtävään liittyviä teemoja ja sen suunnittelussa ja tekemisessä pystytään ottamaan harvemmin ilmestyvää printtiä paremmin huomioon esimerkiksi kirkkovuoden kulku ja sen liittymäkohdat ihmisten elämäntapaan. Seurakuntien tapahtumille ja menoille on printissä riittävästi tilaa ja muitakin paikallisia aiheita pystytään nostamaan hyvin esiin. Ihmisten elämään syvästi vaikuttaville valtakunnallisille ja globaaleille aiheille, joissa on usein uskon ja uskontoihin liittyviä näkökulmia, löytyy myös tilaa. Printti on ajankohtainen ja toimii jossain määrin myös uutisvälineenä, vaikka nopeiden uutisten pääalusta onkin Kirkko ja kaupungin verkkomedia. Seurakuntien päätöksentekoa pystytään seuraamaan myös printissä, ei vain verkossa.

Kuukausilehden vaihtaminen vaatii printin sisällön mittavaa uudistamista ja on siis kehityshanke. Samalla on mietittävä, miten toteutetaan paikallisuus ja millä tavalla ja miten laajasti seurakuntien tapahtumat näkyvät mediassa. Jos halutaan säilyttää lukijakontaktit, siihen tarvitaan laatua. Laadullisesti paras vaihtoehto tehdä kuukausittain ilmestyvä lehti olisi aikakauslehtipaperi. Tämä on kuitenkin kallis vaihtoehto, joten jos halutaan saavuttaa kustannussäästöjä, kannattaa valita sanomalehtipaperi. Sen pitäisi kuitenkin olla nykyistä parempilaatuista, paksumpaa ja valkeampaa, jotta visuaalisuuteen voidaan panostaa. Samalla lehden saavutettavuus paranisi eli lehti pystyisivät aiempaa paremmin lukemaan myös heikkonäköiset, joille nykyinen paperilaatu on ongelmallinen.

Keskeinen peruste mahdolliseen 12 kertaa vuodessa ilmestyvään vaihtoehtoon siirtymiselle on taloudellinen eli oletettavasti tämä vaihtoehto olisi edullisempi kuin pitäytyminen 20 kertaa vuodessa ilmestyvässä printtilehdessä. Säästöä voisi tulla sekä paino- että jakelukuluista. Kustannussäästön todellinen suuruus selviää vain kilpailuttamalla. Yhteinen mediatoimitus pystyy tässä vaihtoehdossa toimimaan hieman pienemmällä henkilöstömäärällä kuin nykymallissa. Tässä vaihtoehdossa säästöjä voidaan toteuttaa eläköitymisten kautta, mutta myös uusia ammattilaisia on kyettävä harkitusti palkkaamaan, sillä muuten median kehittäminen ja tulevaisuus vaarantuu. Verkkomedian kehittäminen on tässä oleellista, jotta printin väheneviä kontakteja voidaan korvata.

Vaihtoehdossa kolme on selvitetty nykyistä laajempaa alueellista yhteistyötä tai suurimpien seurakuntalehtien keskinäisen yhteistyön kehittämistä, jopa yhteistä runkolehteä. Näistä erityisesti suurten lehtien yhteistyötä kannattaa tutkia tarkemmin. Yhteistyön kehittäminen vie kuitenkin aikaa. Yhteiseen toimitukseen on pitkä tie ja ratkaistavana monia ongelmia, jotka liittyvät niin sisältöön, hallintoon kuin talouteen.

Johtopäätökset ja ehdotukset

Printtilehden ilmestymiskertojen harventaminen vaatii käytännössä kokonaan uuden lehtikonseptin suunnittelua. Tämän vuoksi aikalisä, jossa nykyisellä ilmestymistiheydellä toimivalle Kirkko ja kaupungille annettaisiin jatkoaika ja sille rahoitus, on perusteltu paitsi pääkaupunkiseudun myös laajemmin koko kirkon kannalta.

Edellä mainittujen vaihtoehtojen ja tämän tulevaisuussuunnitelman aineistojen perusteella on olemassa vahvat perusteet siihen, että jatketaan Kirkko ja kaupungin ilmestymistä noin 20 kertaa vuodessa ilmestyvällä mallilla ja samalla turvataan verkkomedian kehitys. Tässä voitaisiin sopia niin sanotusta aikalisästä eli kaksi plus yhdestä vuodesta (2024–2025 ja erikseen päätettäessä 2026). Tämä vaatii omistajaseurakunnilta lisäresurssia Kirkko ja kaupungin paino- ja jakelukuluihin, jotka ovat toimituksesta riippumattomia kuluja.

Vain vuoden 2024 kiinteiden kulujen säästötavoitteen takia ei muutosneuvotteluja kannata käynnistää, koska pidemmällä ajalla on saavutettavissa säästöjä eläköitymisten kautta.

Yhteistyöseurakunnat päättävät kukin osaltaan, julkaistaanko lehteä tänä aikana 17, 18, 19 vai 20 kertaa vuodessa. Viestinnällisesti parasta olisi 20 ilmestymiskertaa vuodessa. Ilmestymiskertojen harventaminen hankaloittaa seurakuntien tapahtumailmoittelua. Sopimus mahdollistaa seurakunnilla sen, että ne voivat tilata eri määrän lehtiä. Alustavat tiedot Espoon ja Vantaan seurakuntayhtymistä kertovat, että he ovat päätyneissä todennäköisesti 18 numeron tilaukseen vuodelle 2024.

Toimitus jatkaa päätoimittajan johdolla ja yhteistyössä seurakuntien viestinnän kanssa muiden mallien tutkimista ja suunnittelua. Näistä mahdollinen vaihtoehto on 12 kertaa vuodessa ilmestyvä printtilehti ja verkkomedian kehittäminen valmisteltavan uuden digitaalisen strategian pohjalta. Samalla on syytä käynnistää suurten seurakuntayhtymien kanssa selvitys seurakuntamedioiden yhteistoiminnan kehittämisestä.

Päätoimittaja valmistelee vaihtoehdot printin ilmestymistiheydelle ja suurten seurakuntien yhteistyön kehittämiselle johtokunnan helmi- tai maaliskuun kokoukseen vuonna 2025. Tällöin voidaan päättää, jatketaanko nykyistä ilmestymistiheyttä vielä kolmas vuosi vaiko pidempään vai aletaanko tehdä 12 kertaa vuodessa ilmestyvää printtilehteä.

Digimedian kehittämistä pitää joka tapauksessa jatkaa. Se on median tulevaisuuden kannalta olennaisen tärkeää.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Lisätiedot

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Ritamäki, juha.rintamaki@evl.fi

Viestintäpäällikkö Kimmo Holappa, kimmo.holappa@evl.fi

Jakelu

Kirkko ja kaupunki päätoimittaja Pauli Juusela